

3 Οκτωβρίου 2017

Η «Φιλορθόδοξος Εταιρεία» αναλαμβάνει δράση (Θανάσης Χρήστου, Αν. Καθηγητής Νεότερης & Σύγχρονης Ιστορίας Πανεπιστημίου Πελοποννήσου)

/ [Πεμπτούσια](#)

[Προηγούμενη δημοσίευση:<http://www.pemptousia.gr/?p=171740>]

Στο δομικό αυτό πλαίσιο της Εταιρείας σημαντικό ρόλο έπαιζαν τα στελέχη του μεσαίου βαθμού, διότι είχαν την δυνατότητα να ενεργούν ως «απόστολοι» για τη στρατολόγηση νέων μελών· τους «α--πο-στόλους» αυτούς μπορούσαν να τους ορίζουν μόνο οι κατέχοντες τον «φρικτό» βαθμό. Μέσα από την διαδικασία αυτή συγκροτούνταν αργά αλλά σταθερά οι οργανωτικοί πυρήνες της Εταιρείας, τόσο στην επαρχία όσο και στα μεγάλα αστικά κέντρα και την πρωτεύουσα της χώρας. Σύμφωνα με τον αριθμό των διπλωμάτων που είχαν εκδοθεί για τα οργανωμένα στελέχη, υπολογίσθηκε ότι ο αριθμός των μελών της Εταιρείας μόνο για την Αθήνα ξεπερνούσε τους χίλιους.

Η γρήγορη αυτή οργανωτική επάνδρωση της Εταιρείας των Φιλορθοδόξων δημιούργησε στον Γεώργιο Καποδίστρια την ψευδαίσθηση ότι αυτός ήταν ο πραγματικός ηγέτης των ρωσοφίλων, με συνέπεια να προκαλέσει την αντίθεση των πραγματικών αρχηγών της παράταξης, οι οποίοι ήταν δυσανεκτικοί μαζί του. Τους τελευταίους ανησύχησε ιδιαίτερα η παρουσία δύο νέων και αδοκίμαστων στελεχών στην Εταιρεία, του Νικόλαου Ρενιέρη και του Εμμανουήλ Παπά, οι οποίοι είχαν στενές σχέσεις με τον Γεώργιο Καποδίστρια και μάθαιναν καίρια μυστικά της οργάνωσης από τον Νικήτα Σταματελόπουλο.

Ο ουσιαστικός ηγετικός πυρήνας των ναπαίων με επικεφαλής τον Γεώργιο Γλαράκη συμφώνησε να δεχθεί τους δύο αυτούς νέους στην Εταιρεία, υπό τον όρο ότι ο Γεώργιος Καποδίστριας θα τους έστελνε εκτός της ελληνικής επικράτειας· αποστολή που ο Γεώργιος Καποδίστριας οργάνωσε, αναθέτοντας στον Εμμανουήλ Παπά τον ρόλο του πράκτορα της Εταιρείας στην Θεσσαλία και την Μακεδονία και στο Νικόλαο Ρενιέρη τον αντίστοιχο ρόλο για τα Επτάνησα¹².

Σχέδια δράσης

Οι καταστάσεις όμως αυτές εξελίχθηκαν διαφορετικά και ο Νικόλαος Ρενιέρης εξαιτίας της ε-πιπολαιότητάς του έγινε αντιληπτός στις Σπέτσες από την κυβέρνηση, ενώ ο Εμμανουήλ Παπάς -παραμένοντας με κάποια προσχήματα στην Αθήνα- εξοργίσθηκε από την ηγεσία της οργάνωσης, επειδή δεν του ανέθεσε την θέση του γραμματέα της ανώτατης επιτροπής ακόμα διαπληκτίσθηκε με τον Γεώργιο Καποδίστρια, γιατί δεν ανταποκρίθηκε στην απαίτησή του να του δώσει

1.500 δραχμές για να φύγει, και έτσι αποφάσισε να προδώσει την ύπαρξη της Εταιρείας στην κυβέρνηση. Η εξέλιξη των πραγμάτων είναι από το χρονικό αυτό σημείο, την 22α Δεκεμβρίου 1839, και κατόπιν, γνωστή: έρευνες στα σπίτια των υπόπτων, κατασχέσεις αποδεικτικών στοιχείων, συλλήψεις των πρωταγωνιστών, εισαγγελική ανάκριση, παύση του Γεώργιου Γλαράκη από την γραμματεία των Εσωτερικών. Κοντολογίς άνοιξε μεμιάς το κεφάλαιο των κομματικών παθών και η πολιτική ζωή της χώρας εισήλθε στην δίνη σκληρών συγκρούσεων και πόλωσης, ενώ παρόμοιο κλίμα ο τόπος είχε να ζήσει από το 1833.

Ας σημειωθεί εδώ ότι τον Νοέμβριο του 1839, όταν στην κυβέρνηση άρχισαν να φθάνουν κάποιοι ψίθυροι σχετικά με την ύπαρξη μιας μυστικής συνωμοτικής Εταιρείας, η ηγεσία των ναπαίων αποφάσισε να κινητοποιηθεί, αν και δεν υπήρχε συγκεκριμένο σχέδιο δράσης. Έτσι, πολύ σύντομα οι ρωσόφιλοι μελέτησαν διάφορες φόρμουλες δράσης, από τις οποίες η σημαντικότερη ήταν η ταυτόχρονη εξέγερση της Στερεάς Ελλάδας και της Πελοποννήσου, η κατάληψη των φρουρίων του Μεσολογγίου και του Ναυπλίου, η τοποθέτηση φρουρών στις σημαντικότερες πόλεις και, τέλος, η συντονισμένη επίθεση κατά της Αθήνας. Το σχέδιο όμως αυτό εγκαταλείφθηκε, επειδή αντικειμενικά δεν συνέτρεχαν αρκετές από τις βασικές προϋποθέσεις επιτυχίας του. Από την πλευρά του Γεώργιου Καποδίστρια προτάθηκε ένα άλλο σχέδιο, να συγκεντρωθούν μυστικά 600 έως 800 στρατιώτες στην Αθήνα, προκειμένου να καταλάβουν το νομισματοκοπείο του κράτους και να αναστείλουν έτσι τις οικονομικές συναλλαγές της κυβέρνησης. Και η φόρμουλα αυτής της δράσης έμεινε ανεφάρμοστη, παρά την επίνευση όλων, εξαιτίας της αναποφασιστικότητας και της έλλειψης δυναμισμού των υπεύθυνων παραγόντων¹³.

Πόλωση και συγκρούσεις

Με την αποκάλυψη της συνωμοσίας άναψε η διαμάχη ανάμεσα στις εφημερίδες των αντίπαλων πλευρών. Οι συνταγματικοί, δηλαδή οι αγγλόφιλοι και γαλλόφιλοι, άρπαξαν την ευκαιρία και επιτέθηκαν με σφοδρότητα εναντίον των ρωσοφίλων.

Έτσι, η «Αθηνά», όργανο της αγγλικής παράταξης, κατηγορήσε στις 27 Δεκεμβρίου 1839 το κόμμα των ρωσοφίλων ως τον κύριο υπεύθυνο για την συνωμοσία που αποσκοπούσε στην ανατροπή του υφιστάμενου καθεστώτος. Έγραψε επίσης ότι οι υπεύθυνοι της πλεκτάνης είχαν διασυνδέσεις στην επαρχία και ότι η διπλωματική αποστολή της Ρωσίας είχε ενεργό συμμετοχή στο όλο σχέδιο. Θεωρούσε ότι η διάδοση φημών για κάποιες θρησκευτικές προφητείες που θα ευοδώνονταν μέσα στο 1840 προετοίμαζε τον λαό για το επικείμενο πραξικόπημα. Ακόμα, οι συνταγματικοί παρατηρούσαν ότι στους στόχους της ανατρεπτικής αυτής συνωμοσίας περιλαμβανόταν και η αποτίναξη της βρετανικής κυριαρχίας από τα Επτάνησα¹⁴.

[Συνεχίζεται]

12. *ΙΕΕ, τ. 13 (1977), σ. 77-79 και Ι. Α. Πετρόπουλος, ο.π., τ. 1, σ. 369.*
13. *Ι. Α. Πετρόπουλος, ο.π., τ. 1, σ. 370-371.*